TARYBOS REKOMENDACIJA

2011 m. liepos 12 d.

dėl Jungtinės Karalystės 2011 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl atnaujintos 2011–2014 m. Jungtinės Karalystės konvergencijos programos

(2011/C 217/04)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo [1], ypač į jo 9 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

kadangi:

(1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują darbo vietų kūrimo ir augimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonomikos politikos koordinavimu, ir daugiausia dėmesio skirti toms svarbioms sritims, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas.

(2) 2010 m. liepos 13 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos bendrųjų ekonominės politikos gairių (2010–2014 m.), o 2010 m. spalio 21 d. – Sprendimą dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių [2], kurios kartu sudaro integruotas gaires. Į tas integruotas gaires valstybių narių paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonomikos ir užimtumo politiką.

(3) 2011 m. sausio 12 d. Komisija patvirtino pirmąją metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas naujas ekonomikos valdymo ES ciklas ir pirmas *ex ante* bei integruoto politikos koordinavimo Europos semestras, numatytas strategijoje „Europa 2020“.

(4) 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino fiskalinio konsolidavimo ir struktūrinių reformų prioritetus (atsižvelgdama į 2011 m. vasario 15 d. ir kovo 7 d. Tarybos išvadas ir Komisijos metinę augimo apžvalgą). Ji pabrėžė, kad pirmenybę reikia teikti patikimų biudžetų ir fiskalinio tvarumo atkūrimui, nedarbo mažinimui reformuojant darbo rinką ir naujoms ekonomikos augimo skatinimo priemonėms. Ji paprašė, kad valstybės narės šiuos prioritetus įgyvendintų konkrečiomis priemonėmis ir jas įtrauktų į savo stabilumo ar konvergencijos programas bei į nacionalines reformų programas.

(5) 2011 m. balandžio 28 d. Jungtinė Karalystė pateikė 2011 m. atnaujintą 2011–2014 m. konvergencijos programą ir 2011 m. nacionalinę reformų programą. Siekiant atsižvelgti į abiejų programų sąsają, jos vertintos vienu metu. Jungtinės Karalystės konvergencijos programoje pirmą kartą išdėstytos ekonominės ir fiskalinės prognozės, kurias parengė nauja, nepriklausoma Biudžetinės atsakomybės tarnyba; tai yra sveikintinas Jungtinės Karalystės finansų sistemos tobulinimo žingsnis.

(6) Dėl didelio pasauliniu mastu integruoto finansų sektoriaus ir didelio būsto paskolų lygio Jungtinę Karalystę smarkiai paveikė tarptautinė finansų krizė. 2008 m. BVP nukrito 0,1 %, o 2009 m. – 4,9 %. Siekdama paremti bankų sektorių, JK Vyriausybė dideliu mastu ėmėsi intervencinių priemonių ir visam sektoriui užtikrino papildomą likvidumą. Valdžios sektoriaus deficitas per dvejus metus padidėjo 8,5 procentiniais punktais iki 11,2 % BVP 2009 m. Nedarbas išaugo nuo 5,3 % 2007 m. iki 7,6 % 2009 m. Ketvirčio augimas grįžo į 2009 m. ketvirto ketvirčio lygį, nors gamybos apimties lygis lieka mažesnis nei didžiausias lygis iki krizės. Trumpalaikėje perspektyvoje numatytas vidutinis augimas, kurį lems didelės įmonių investicijos ir valiutų kursu grindžiamas grynojo eksporto atsigavimas. Tačiau augimą lėtins silpnas arba neigiamas namų ūkių augimas ir valdžios sektoriaus vartojimas. Manoma, kad 2011 m. infliacija liks daug didesnė už 2 % oficialų tikslinį lygį, jai įtakos turės padidėjęs pridėtinės vertės mokestis ir didesnės importo ir energijos kainos, o ji sumažės 2012 m. Didelė infliacija greičiausiai turės neigiamą poveikį realiosioms pajamoms, nes darbo užmokesčio augimas lieka nedidelis. Pagrindiniai šios prognozės pavojai: įmonių investicijos arba grynasis eksportas gali neatsigauti ir dėl nuolatinės didelės infliacijos nebus galima taikyti monetarinės politikos, siekiant kompensuoti mažesnes valdžios sektoriaus išlaidas.

[1] OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
[2] 2011 m. gegužės 19 d. Tarybos sprendimu 2011/308/ES dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių (OL L 138, 2011 5 26, p. 56) taikytina 2011 m.

(7) Remdamasi atnaujintos konvergencijos programos vertinimu pagal Reglamentą (EB) Nr. 1466/97, Taryba mano, kad makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas, išskyrus 2012 m., kuriais jis gali būti šiek tiek per daug palankus. Į konvergencijos programą neįtrauktas elgesio kodekse numatytas vidutinės trukmės tikslas, nors jį galima įžvelgti programos uždaviniuose. Biudžeto strategijos tikslas – sumažinti deficitą nuo 9,9 % 2010–2011 m. iki 1,7 % 2015–2016 m., daugiausia ribojant išlaidas; tai yra strategija, paremta augimą skatinančios fiskalinės konsolidacijos įrodymu. Konvergencijos programa planuojama iki 2014–2015 m., t. y. iki Tarybos nustatyto termino, sumažinti deficitą, kad jis būtų mažesnis kaip 3 % orientacinė vertė. Remiantis konvergencijos programos biudžeto projekcijomis, numatoma, kad skolos santykis padidės nuo 78,7 % 2010–2011 m. iki 87,2 % 2013–2014 m. ir po to pradės lėtai mažėti. Laikotarpiu nuo 2010–2011 m. iki 2014–2015 m. vidutinė metinė fiskalinių priemonių vertė yra 1,6 %. Tai šiek tiek mažiau, nei 2009 m. gruodžio mėn. rekomendavo Taryba (1,75 % BVP), tačiau vis tiek priimtina, atsižvelgiant į tai, kad veiksmų imtasi esant daug mažesniam nei tikėtasi biudžeto deficitui 2009–2010 m. Todėl šios pastangos atitinka tikslą iki 2014–2015 m. pasiekti mažesnį nei orientacinės vertės valdžios sektoriaus deficitą. Pagal Komisijos naujausią įvertinimą, rizika, susijusi su ilgalaikiu viešųjų finansų tvarumu, išlieka didelė.

Ilgalaikės visuomenės senėjimo išlaidos viršija ES vidurkį, o dabartinė biudžeto būklė prisideda prie visuomenės senėjimo išlaidų. Remiantis dabartine fiskaline būkle, iki 2020 m. skola padidėtų iki 128 % BVP. Vis dėlto, pakaktų iki galo įgyvendinti konvergencijos programą, kad skola mažėtų (tačiau ji vis tiek viršytų 80 % iki 2020 m.). Kartu su konsolidacijos planais Jungtinės Karalystės Vyriausybė paskelbė apie priemones, kuriomis bus remiamas ilgalaikis tvarumas; tai apima valstybės nustatyto pensinio amžiaus planuoto pakėlimo nuo 65 iki 66 m. datos paankstinimą bei tam tikrų lengvatų ir mokesčių ribų skaičiavimo metodo pakeitimus.

(8) Pasiūlyto fiskalinio konsolidavimo vykdymas lieka svarbiausia užduotimi. Norint iš naujo pasiekti tvarią fiskalinę poziciją, reikės užtikrinti, kad nebūtų atsiliekama nuo paskelbtų išlaidų planų. Atsižvelgiant į tai, mažas viešųjų infrastruktūros investicijų lygis praeityje, ypač kiek tai susiję su transportu, reiškia, kad daugiausia dėmesio reikėtų skirti augimo skatinimo išlaidoms. Vidutinės trukmės laikotarpiu užtikrinus pakankamus pirminius perteklius, kaip jau yra numatyta konvergencijos programoje, viešųjų finansų tvarumas pagerės.

(9) Kadangi JK darbo rinka yra lanksti, per krizę šalis galėjo gana gerai susitvarkyti smarkiai sumažėjus BVP. Vis dėlto daugiausia išaugo jaunimo nedarbas: 2008–2010 m. jaunimo nedarbas padidėjo nuo 15 % iki beveik 20 %. Prasti jaunimo darbo rinkos rezultatai sietini su bendresnio pobūdžio struktūriniais įgūdžių pasiūlos trūkumais. Procentinė 18–24 m. amžiaus švietimo ir mokymo įstaigų nebaigusių asmenų dalis JK siekia 15,7 % – tai viršija 14,4 % ES vidurkį. 25–64 m. amžiaus aukštos kvalifikacijos asmenų dalis JK yra itin didelė, tačiau yra trūkumų, susijusių su vidutinės kvalifikacijos asmenimis – šiai grupei priskiriamų asmenų dalis šiuo metu yra mažesnė už ES vidurkį. Kita didelė JK darbo rinkos problema – didelė dalis vaikų gyvena bedarbių šeimose: 17,5 % – tai didžiausias lygis ES, kai bendras ES vidurkis yra 10,2 %. Ši problema ypač aktuali vienišų tėvų šeimoms dėl menkų finansinių paskatų ir veiksmingos vaiko priežiūros galimybių stokos: daugiau kaip 32 % žmonių, kurie rūpinasi vaiku, nedirba arba dirba puse etato, nes trūksta vaikų priežiūros paslaugų (tai 4 procentiniais punktais daugiau už ES vidurkį).

(10) Per dešimtmetį iki krizės JK buvo būsto kainų pakilimas. Prasidėjus krizei kainos smarkiai nukrito, tačiau nuo to laiko jos iš dalies pakilo ir, palyginti su ankstesnėmis kainomis, lieka labai didelės. Žlugo būsto sandoriai ir jų liko labai nedaug. Būsto kainų pakilimas per dešimtmetį iki krizės turėjo įtakos dideliam namų ūkių sektoriaus įsiskolinimui ir netvariam namų ūkių vartojimo augimui. Dėl būsto sandorių žlugimo atitinkamai sumažėjo būsto sandorių mokesčių pajamos ir dėl to pablogėjo JK fiskalinė pozicija. Remiantis JK būsto rinkos trūkumais, galima paaiškinti ir dideles JK būsto pašalpų išlaidas, taip pat tai, kad daug gyventojų naudojasi valstybės subsidijuojamu būstu. JK paskelbė pradines planavimo sistemos ir hipotekos reguliavimo reformas. Turint omenyje šios problemos svarbą visuose JK ekonomikos sektoriuose, reikia remtis šiomis priemonėmis, siekiant parengti išsamesnį reformų, kurios apimtų ir hipotekos rinką bei turto apmokestinimo sritį, paketą šiems klausimams spręsti.

(11) Kadangi ekonomiką būtina nukreipti nuo vidaus vartojimo į kitas sritis, privačių investicijų atgaivinimas būtų esminis šio proceso elementas ir padėtų didinti produktyvumą. Remiantis tyrimų informacija, galimybė gauti kreditą ir sąnaudos yra didelės kliūtys privataus sektoriaus investicijoms ir plėtrai planuoti. Metinis mažoms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) skirtų paskolų augimo rodiklis nuo 2009 m. pabaigos buvo neigiamas, o skolinimas mažosioms įmonėms sumažėjo dar daugiau. Be to, atrodo, kad vidutinio dydžio įmonėms taikytinų orientacinių normų skirtumai stabilizavosi, tačiau mažosioms įmonėms taikytinų orientacinių normų skirtumai šiek tiek padidėjo. Pastaruoju metu JK įgyvendino keletą priemonių, kuriomis siekiama suteikti MVĮ daugiau galimybių gauti lėšų, įskaitant valstybės finansuojamas investicines priemones ir susitarimą su JK bankais, kuriuo bankų prašoma padidinti bendrą skolinimą MVĮ. Svarbu taip pat pripažinti problemas paklausos pusėje, kad įmonės taip pat turės atlikti savo vaidmenį siekdamos pasinaudoti joms numatytomis schemomis. Siekiant parengti sprendimą, kuriuo remiantis būtų galima dirbti, reguliariai nesikišant vyriausybei, reikia toliau vykdyti reformas,

stengiantis pagerinti bankų sektoriaus konkurenciją ir palengvinti ne bankų teikiamo finansavimo, prieinamo MVĮ, rinkų tolesnį vystymąsi.

(12) Komisija įvertino konvergencijos programą ir nacionalinę reformų programą. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei JK politikai, bet ir jų atitiktį ES taisyklėms ir gairėms, nes būtina stiprinti bendrą ES ekonomikos valdymą, ES priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų. Komisija mano, kad programose nustatytos ambicingos deficito mažinimo priemonės, ir ragina Vyriausybę imtis suplanuotų veiksmų. Papildomų priemonių taip pat reikėtų imtis, siekiant reformuoti būsto rinką, mažinti jaunimo nedarbą, mokyklos nebaigusių asmenų skaičių, spręsti vaikų, gyvenančių bedarbių tėvų šeimose, problemą, taip pat suteikti privačiajam sektoriui daugiau galimybių gauti kreditą.

(13) Atsižvelgdama į šį vertinimą, taip pat į 2010 m. birželio 2 d. Tarybos rekomendaciją pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 7 dalį, Taryba išnagrinėjo 2011 m. atnaujintą Jungtinės Karalystės konvergencijos programą ir nuomonę [1] pateikė visų pirma rekomendacijos 1 ir 2 punktuose. Atsižvelgdama į 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas, Taryba išnagrinėjo Jungtinės Karalystės nacionalinę reformų programą,

REKOMENDUOJA Jungtinei Karalystei 2011–2012 m. imtis šių veiksmų:

1. Laikantis Tarybos rekomendacijų dėl perviršinio deficito ištaisymo, įgyvendinti suplanuotą fiskalinį konsolidavimą, kad 2012–2013 m. deficitas būtų 6,2 % BVP ir, kai perviršinis decifitas iki programos įgyvendinimo laikotarpio pabaigos bus ištaisytas, kad būtų palaipsniui mažinamas aukštas valstybės skolos santykis. Užtikrinti, kad nebūtų atsiliekama nuo ambicingų išlaidų mažinimo tikslų, taip stiprinant ilgalaikį tvarumą; ir, atsižvelgiant į tai, nustatyti augimo skatinimo išlaidų prioritetus.

2. Parengti reformų programą, kurioje būtų nagrinėjamas destabilizuojantis būsto kainų ciklo poveikis viešiesiems finansams, finansų sektoriui ir ekonomikai, taip pat sprendžiamos įperkamumo ir poreikio gauti valstybės subsidiją būstui problemos. Galėtų būti svarstomas platus priemonių ir politikos instrumentų rinkinys, įskaitant hipotekos rinkos, finansų reguliavimo, turto apmokestinimo ir planavimo sistemos, kad būtų išvengta per didelio volatiliškumo, reformas.

3. Imtis veiksmų iki 2012 m. užtikrinti, kad į darbo rinką ateitų didesnė jaunų žmonių su tinkamais įgūdžiais dalis, ir gerinti 18–24 m. asmenų, palikusių švietimo ar mokymo įstaigas neįgijus kvalifikacijos, įsidarbinimo galimybes. Spręsti įgūdžių stokos problemą, didinant vidutinės kvalifikacijos asmenų skaičių, atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius.

4. Esamų biudžeto planų rėmuose imtis priemonių sumažinti nedirbančių namų ūkių skaičių, atkreipiant dėmesį į tuos, kurie nedirba dėl turimų priežiūros įsipareigojimų, įskaitant vienišus tėvus.

5. Įgyvendinti jau paskelbtas priemones ir toliau vykdyti veiklą siekiant suteikti daugiau galimybių privačiajam sektoriui, ypač MVĮ, gauti bankų ir ne bankų teikiamą finansavimą, tuo pat metu pripažįstant galimas paklausos pusės problemas. Skatinti bankų sektoriaus konkurenciją ir kartu su rinkos dalyviais ieškoti būdų, kaip suteikti daugiau galimybių gauti ne bankų teikiamą finansavimą, pavyzdžiui, labai rizikingą kapitalą, rizikos kapitalą ir viešosiose rinkose išleistas skolos priemones.

Priimta Briuselyje 2011 m. liepos 12 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
J. VINCENT-ROSTOWSKI

[1] Numatyta Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 3 dalyje.